

ΤΑ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΤΟΥ ΠΑΠΠΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΓΙΑΓΙΑΣ

Η ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗ (ΠΟΝΤΟΣ)

“ Ήταν ένας γέρος κι είχε τρία αγόρια. Κι είκαν ένα μαγαζί, υφασματοπωλείο. Τα δυο αγόρια δουλεύουν στο μαγαζί. Ο μικρός πήγαινε στο σχολείο, σπουδάζει. Τα παιδιά τα δυο ήταν εργατικά. Μια μέρα ο πατέρας αρρώστησε και κατάλαβε πως θα πεθάνει. Φώναξε τα παιδιά του και τους είπε: «Παιδιά μου, θέλω να σας δώ. Εγώ θα πεθάνω. Εσείς να κάνετε τη δουλειά σας καλά. Ο μικρός να σπουδάζει κι εσείς να έχετε το μαγαζί και να μην καλάσσετε την κάσα με τις λίρες». Και πέθανε ο πατέρας τους.

Τα παιδιά τα δυο πήγαιναν στο μαγαζί και κάνανε τη δουλειά καλά. Ο μικρός, κρυφά, φανερά, άνοιξε την κάσα, έφαγε τις λίρες. Πέρασε ένας χρόνος. Τα δυο παιδιά θα παίρνανε εμπόρευμα, να γεμίσουν το μαγαζί. Κοιτάνε, η κάσα άδεια. Λέει ο μεγάλος αδερφός: «Ποιος άνοιξε την κάσα; Ποιος έφαγε τις λίρες; Δεν τις πήραν ξένοι, κάποιος από εμάς τους τρεις τις έφαγε». Ο δεύτερος αδερφός λέει: «Αδερφέ, έγω με σένα πάω κι έρχομαι στο μαγαζί». Κι ο μικρός λέει: «Εγώ δεν ξέρω τίποτα γι' αυτό». Τότε σποκώθηκε ο μεγάλος κι είπε: «Θα πάμε στο δικαστή!»

Σποκώθηκαν λοιπόν μια μέρα και ξεκίνησαν. Ο δικαστής ήταν τρεις ώρες μακριά. Καθώς πήγαιναν, πάει ένας αγωγάτης και τους ρωτάει: «Πέρασε κανένα άλογο από εδώ; Ειδατε κανένα άλογο;» Είπε ο μεγάλος: «Ηταν φορτωμένο μέλι;» Είπε κι ο αγωγάτης: «Ναι». Τότε είπε ο μεγάλος: «Δεν το είδα». Συνέχισαν το δρόμο τους και πάει δεύτερος αγωγάτης και τους ρωτάει: «Πέρασε κανένα άλογο από εδώ;» Λέει κι ο δεύτερος: «Καθόταν πάνω του μια γριά;» «Ναι», είπε ο αγωγάτης. «Δεν το είδα», είπε κι ο δεύτερος. Πάει και τρίτος αγωγάτης και τους ρωτάει: «Ειδατε κανένα άλογο να έρχεται προς τα εδώ;» Είπε κι ο τρίτος αδερφός: «Είχε μόνο ένα μάτι;» «Ναι», είπε ο αγωγάτης. «Δεν το είδα», είπε το τρίτο παιδί. Και τότε ο τρίτος αγωγάτης μάλωσε με το τρίτο παιδί και του είπε: «Αφού δεν το είδες, πώς ξέρεις ότι έχει ένα μάτι;» Και τότε άκουσαν τις φωνές τα αδέρφια του, και ήρθαν κοντά κι οι άλοι αγωγάτες κι άλι ήταν στο δικαστή.

Μόλις έφτασαν στο δικαστή, τους ρώτησε αυτός: «Εσείς για ποι λόγο ήρθατε;» Οι αγωγάτες του είπαν: «Χάσαμε τα άλογά μας, και το ένα ήταν φορτωμένο μέλι, στο άλλο καθόταν μια γριά και το τρίτο είχε μόνο ένα μάτι. Αυτοί οι τρεις τα είδαν και τους ρωτήσαμε και το αρνήθηκαν». Τότε ο δικαστής ρώτησε τον μεγάλο: «Αφού δεν το είδες, πώς ξέρεις ότι ήταν φορτωμένο μέλι;» Είπε κι ο μεγάλος: «Εγώ δεν είδα άλογο φορτωμένο με μέλι. Είδα μέλι χυμένο στο δρόμο, κι είπα, τρυπήθηκε ο τενεκές και κύθηκε το μέλι». Υστέρα ρώτησε ο δικαστής τον δεύτερο αδερφό: «Αφού δεν είδες το άλογο, πώς ξέρεις ότι πάνω του καθόταν μια γριά;» Είπε

κι αυτός: «Πήγα στο πηγάδι κι ήταν ένα σημάδι από χέρι στη λάσπη και είπα, κάποια γριά θα κατέβηκε κι έβαλε το χέρι της στο τσαμούρι, για να σπικωθεί». Ρώτησε και τον μικρό δικαστή: «Εσύ δεν είδες το άλογο. Πώς ήξερες ότι είχε μόνο ένα μάτι;» Είπε κι εκείνος: «Έγώ δεν είδα το άλογο. Στο δρόμο που ερχόμασταν είχε σιτάρι, και στη μια πλευρά ήταν φαγωμένο κι είπα, από εδώ πέρασε ένα άλογο κι είχε ένα μάτι, κι όπου έβλεπε αυτό το μάτι, από κει πήγε κι έφαγε».

Τότε τους είπε ο δικαστής: «Πηγαίνετε στη δουλειά σας. Αυτοί δεν είδαν τα άλογα. Πηγαίνετε να φάξετε για τα άλογά σας». Εκείνοι έφυγαν και παρέμειναν τα τρία παιδιά που πήγαν να ρωτήσουν το δικαστή ποιος πήρε την κάσα με τις λίρες. Ο δικαστής είπε στο δούλο του: «Βάλ τους στο καλό δωμάτιο κι μετά πήγαινε στον τσοπάνη, να σου δώσει ένα αρνί, κι ψήσε το στο φούρνο».

Έδωσε ο τσοπάνος το αρνί και το μεσημέρι τους έβαλε ο δικαστής να φάνε και είπε στο δούλο του: «Στάσου κοντά στην πόρτα, να ακούσουμε τι λένε αυτά τα τρία παιδιά». Καθώς έτρωγαν τα τρία αδέρφια, λέει ο μεγάλος: «Αυτό το κρέας, αδέρφια, δε μυρίζει σκύλο;» Κι ο δεύτερος αδερφός είπε: «Και το φωμί, πεθαμένον δε μυρίζει;» Κι ο μικρός είπε: «Κι ο δικαστής είναι μπάσταρδος. Ο πατέρας του δεν ήταν στεφανωμένος με τη μάνα του!»

Ο δούλος ότι άκουσε πήγε και το είπε στο δικαστή. Ο δικαστής έστειλε τότε το δούλο του να πάει να φωνάξει τον τσοπάνη. Σε λίγο ήρθε ο τσοπάνης κι ο δικαστής τον ρώτησε: «Τι αρνί μου έστειλες;» Είπε κι εκείνος: «Αρνί, πρόβατο. Μια δυο φορές βύζαξε τη σκύλα είχε ένα θηλυκό σκύλο ο τσοπάνης - γέννησε αυτήν κι πήγε το αρνί κι βύζαξε».

Ο δικαστής δεν είπε τίποτα άλλο. Έστειλε κι έφεραν το φούρναρην και του είπε: «Τι αλεύρι ζύμωσες; Από πού είναι το φωμί που μας έστειλες;» Είπε τότε κι ο φούρναρης: «Θερισμένες στάχυα από το νεκροταφείο και μ' αυτά κάναμε φωμί». Ο δικαστής δεν μπόρεσε να πει τίποτα. Σποκώθηκε και πήγε στη μάνα του. «Μάνα, πες μου με ποιον με έκανες. Ό,τι θέλεις ας είναι, μόνο πες μου την αλήθεια». «Μωρέ, παιδι μου, τόσα χρόνια πέρασαν κι δεν είπες τίποτα γι' αυτό, και τώρα τι είναι και ρωτάς τέτοια πράγματα;» «Όχι, μάνα, πες μου». «Παιδι μου, ο πατέρας σου πέθανε πολύ νέος. Με αγάπησε ένας κι είπε θα με πάρει. Εγώ τον πίστεψα κι έτσι γεννήθηκες». «Ας μου έλεγες την αλήθεια κι ας έκανες Ό,τι ήθελες, μάνα!»

Τώρα ο δικαστής λέει στα παιδιά: «Εσείς γιατί ήρθατε;» Αυτοί του λένε: «Η κάσα μας είχε λίρες και κάποιος από μας τις έφαγε. Θέλουμε να μάθουμε ποιος τις έφαγε». Και είπε κι ο δικαστής: «Αυτό είναι εύκολο. Θα σας πω ένα παραμύθι κι θα το βρούμε». Κι άρχισε να λέει το παραμύθι του:

«**Ήταν σ'** ένα χωριό δυο γείτονες

κοντά-κοντά τα σπίτια τους. Ήταν πολύ αγαπημένοι κι ο ένας είχε ένα αγόρι κι ο άλλος ένα κορίτσι. Τα μωρά παιζανε κάθε μέρα μαζί. Όταν μεγάλωσαν τα παιδιά και έγιναν δεκαέξι, δεκαεπτά χρονών, τα αρραβώνιασαν. Μια μέρα είπε ο πατέρας του κοριτσιού στον πατέρα του αγοριού: «Συμπέθερε, ας ξενιτευτούμε, να μαζεψόμενοι παράδεις, να κάνουμε το γάμο». Και φύγανε. Πήγανε στην Τραπεζούντα, στην Ρωσία (εκεί ξενιτεύονταν). Μείνανε εκεί δυο χρόνια. Ο πατέρας του κοριτσιού μάζεψε κάμποσα χρήματα. Του αγοριού δεν μπόρεσε. Όπως πήγε, έτσι γύρισε. Ο πατέρας του κοριτσιού, επειδή μάζεψε χρήματα, φέρθηκε ψυχρά στον πατέρα του παιδιού. Ο πατέρας του παιδιού το κατάλαβε κι ήταν στεναχωρημένος. Μια μέρα του λέει ο γιος του: «Πατέρα, γιατί είσαι στεναχωρημένος;» Λέει κι αυτός: «Παιδί μου, αυτός ο συμπέθερος δεν θα μας το δώσει το κορίτσι». «Δεν θα το δώσει; Ας μην το δώσει. Δεν χάθηκαν τα κορίτσια από τον κόσμο. Θα πάρουμε άλλη», είπε τότε ο γιος του. «Παιδί μου, εγώ για σένα στεναχωριέμαι. Φοβάμαι πως την αγαπάς και θα πάθεις τίποτα. Για μένα δεν είναι τίποτα».

Μετά από κάμποσο καιρό ήρθε στο χωριό ένας πλούσιος κι έφαγε να πάρει πλούσιο κορίτσι. Και του λέει το χωριό: «Εμείς εδώ είμαστε όλοι φτωχοί. Πήγανε σε κάντο το σπίτι να ζητήσεις κορίτσι». Πήγε εκείνος και τη ζήτησε. Σε μια βδομάδα θα έκαναν το γάμο. Μια μέρα πήρε εκείνη το λαγήνι και πήγε στο πηγάδι. Εκεί ήταν ο παλιός αρραβωνιαστικός της και της είπε: «Από μικρά παιδιά ήμαστε αρραβωνιασμένοι, κι επειδή ο πατέρας σου μάζεψε χρήματα, δεν καταδέκτηκε να με κάνει γαμπρό. Να παντρευτείς, να καίρεσαι. Μόνο, όταν θα γίνεις νύφη κι θα μπείτε με το γαμπρό στο δωμάτιο, και θα πίνετε σερμπέτη, να κάνεις ένα 'αχ' για μένα». Έφτασε η μέρα του γάμου. Μπήκαν στο δωμάτιο. Πήρε ο γαμπρός το ποτήρι και το έδωσε στη νύφη. Πήρε αυτή το ποτήρι, κι έκανε 'αχ', πίνοντας. Ο γαμπρός έπιασε το ποτήρι και της είπε: «Γιατί έκανες 'αχ';» Κι αυτή είπε: «Θα αποκωριστώ τον πατέρα και τη μάνα μου κι έκανα 'αχ'. Πολύ δύσκολο μου είναι». «Όχι, πες μου την αλήθεια», είπε εκείνος. Ό,τι κι αν είπε η νύφη δεν έγινε πιστεύτο. Αυτό κράτησε μέχρι τα ημερώματα. Το κορίτσι κουράστηκε. «Θα του πω την αλήθεια κι θέλει ας κατεβάσει», είπε η νύφη από μέσα της κι άρχισε να λέει: «Αφού ηρθες στον πόλη, θα σας πει η ιεραρχία». Έστειλε ο τσοπάνης τον μεγάλο αδερφό: «Εσύ, αν ήσουν στη θέση του πατέρα του κοριτσιού, σε ποιον θα την έδινες; Στον φτωχό ή στον άρχοντα;» Κι εκείνος είπε: «Τα πλούτη καλά είναι, αλλά έπρεπε να τη δώσει στον πρώτο αρραβωνιαστικό». Έπειτα ο δικαστής ρώτησε τον μικρό. Κι εκείνος είπε: «Ούτε στον πλούσιο ούτε στον φτωχό θα την έδινα. Θα την έπαιρνα εγώ!» Κι ο δικαστής τότε είπε: «Αυτός έφαγε την κάσα με τις λίρες!» (Άρχειον Πόντου ΚΣΤ', 1964, 58-65. Παραλλαγή από την Τραπεζούντα. Αφηγητριανή Ανθή Ποσινακίδη. Το δημοσιεύμενο στην ποντιακή διάλεκτο κείμενο αποδίδεται εδώ στην κοινή νεοελληνική.)

Η ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΜΕ ΣΕΒΑΣΜΟ

ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ

ΖΗΤΗΣΤΕ ΤΟΝ ΗΛΙΑ ή ΤΟΝ ΑΝΔΡΕΑ

SENIOR CITIZENS DISCOUNTS